

22.02.2019).

3. Лобода А. М. Правова безпека особи в сучасній українській державі (теоретико-правове дослідження). URL: <https://mydisser.com/ua/catalog/view/15339.html>. (дата звернення: 22.02.2019).

4. Рішення Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 р. № 15-рп/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04>. (дата звернення: 22.02.2019).

5. Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 р. № 5-рп/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-05>. (дата звернення: 22.02.2019).

6. Шинкарев И. А. Правовая безопасность – неотъемлемый элемент новой концепции национальной безопасности. URL: <http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/34000/1/Шинкарев.pdf>. (дата звернення: 22.02.2019).

Шамара Олександр Володимирович
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Революція гідності 2014 року, спрямована проти спровокованої ззовні спроби ревізії європейського цивілізаційного вибору, відкрила перед Україною нові можливості для докорінного реформування публічних інститутів, оновлення державної влади, радикального перегляду системи відносин між громадянином, суспільством і державою [1].

Не залишилось поза межами цих процесів у реалізації реформування сектору підвищення ефективності підготовки та перепідготовки наукових кадрів та функціонування системи кадрового забезпечення науково-технологічної і освітньої діяльності, у секторі безпеки, а також підготовки та перепідготовки кадрів для сектору безпеки України.

В рамках перетворень, які сьогодні відбуваються в нашій державі існує необхідність у перегляді поглядів щодо реформування вищих військових навчальних закладів, які готують фахівців у сфері контррозвідувальної та розвідувальної діяльності та конкретних напрямків їх реалізації.

Законом України «Про національну безпеку України» визначено у статті 3, що одним із фундаментальних національних інтересів України є інтеграція України в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий простір, набуття членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами.

Серед основних завдань розвитку сектору безпеки в Україні, шляхом досягнення необхідних спроможностей, визначено підвищення ефективності підготовки наукових кадрів та функціонування системи кадрового забезпечення науково-технологічної і освітньої діяльності у секторі безпеки [2].

Модель вищої освіти в Україні, в цьому сегменті, сьогодні не відповідає сучасним вимогам, які висуваються іноземними партнерами. У формуванні нової моделі забезпечення національної безпеки України ключовим завданням повинно стати створення ефективного сектору безпеки України. Для забезпечення його ефективного функціонування повинно стати забезпечення професіоналізації сектору безпеки, підвищення професійного рівня особового складу контррозвідувальних та розвідувальних органів України, створення інтегрованої системи підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів для цих суб'єктів забезпечення національної безпеки України.

Ключову роль у цьому процесі повинна посідати Академія підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів для сектору безпеки, яка повинна стати унікальним та єдиним вищим військовим навчальним закладом на території України з підготовки фахівців, у галузі забезпечення національної безпеки. Зазначений процес повинен здійснюватися, з урахуванням зміни правових, організаційних та інших засад функціонування контррозвідувальних та розвідувальних органів України з урахуванням сучасного досвіду діяльності спецслужб держав – членів ЄС та НАТО, демократичних перетворень у суспільстві, інтеграційного курсу України в європейський і євроатлантичний економічний, політичний та безпековий простір.

1. Статус Академії підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для сектору безпеки.

У своїй діяльності Академія повинна керуватися Конституцією України, законами України «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», відповідними положеннями про проходження військової служби військовослужбовцями відповідних військових формуванням для потреб яких буде функціонувати Академія, а також Статутом Академії, затвердженим Указом Президента України, де буде визначено основні засади функціонування Академії та її спеціальний статус.

Зокрема, у цьому Положенні слід врахувати проблеми, з якими стикається сьогодні система вищої освіти у сфері підготовки кадрів для сектору безпеки [3].

Академія повинна готувати кадри вищої кваліфікації для забезпечення ефективної організації науково-педагогічної та наукової діяльності та поєднувати в собі два напрямки: класичний – підготовка курсантів (студентів) для потреб контррозвідувальних та розвідувальних органів України, а також напрямок перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для цих органів. Суттєву складову співробітників Академії повинні складати військовослужбовці відкомандировані від своїх військових формувань на період роботи в Академії.

Керівника Академії доцільно призначати на підставі Указу Президента України. Проректори призначаються ректором за погодженням з Президентом України.

Кількість проректорів повинно визначатись за напрямками підготовки (контррозвідувальна (оперативно-розшукова) та розвідувальна діяльність, наукова діяльність із забезпечення роботи відповідних суб'єктів сектору безпеки (міжнародні зв'язки), тилова робота із організації забезпечення життєдіяльності Академії). Загалом чотири проректори за напрямками роботи.

Діяльність Академії повинна бути підконтрольна Президенту України та підзвітна Верховній Раді України (Комітету національної безпеки і оборони Верховної Ради України).

Академія повинна складатись з таких основних структурних підрозділів: Навчально-науковий інституту підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для розвідувальних органів; Навчально-науковий інституту підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для органів, які здійснюють контррозвідувальну діяльність; Навчально-науковий інституту підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для забезпечення державної охорони органів державної влади України, забезпечення безпеки посадових осіб та охорони об'єктів, визначених законом; Науково-дослідний інститут; Навчально-науковий центр мовної підготовки; Відділ фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку; Відділ юридичного забезпечення та судово-претензійної роботи; Відділ кадрового забезпечення; Відділ комп'ютерного та програмного забезпечення; Відділ міжнародного співробітництва та комунікації; Відділ організації роботи підрозділів логістики; Відділ організаційно-аналітичного забезпечення та контролю; Відділ організації та координації освітнього процесу; Відділ організації служби; Відділ організації харчування; Відділ публічних закупівель та постачання; Відділ режимно-секретного та документального забезпечення; Відділ фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку; Медичний відділ; Редакційно-видавничий відділ; Загальноакадемічна бібліотека.

2. Відповідність часу.

Події в Україні спонукають до реформування правоохоронних органів та спеціальних служб України, яке спрямоване на забезпечення їх ефективного функціонування на основі загальноєвропейських норм, а також принципів державності, патріотизму, компетентності, демілітаризації, координації, результативної взаємодії, чіткого розподілу завдань і усунення дублювання функцій.

Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України», затверджено Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287, визначає, що реформа сектору безпеки і оборони має на меті створення динамічної, укомплектованої високопрофесійними фахівцями, забезпеченої сучасними матеріальними і технічними засобами спеціальних служб, здатних ефективно захищати державний суверенітет, конституційний лад і територіальну цілісність України.

При цьому буде забезпечено концентрацію зусиль на: контррозвідувальній та розвідувальній діяльності; нейтралізації сепаратистських та екстремістських рухів і організацій; забезпеченні державної безпеки у сферах боротьби з терористичною діяльністю, економічної, інформаційної, кібернетичної безпеки, гібридним загрозам; захисті державної таємниці; сприянні швидкому і ефективному обміну інформацією з державами-членами НАТО, ЄС на основі взаємної довіри, тощо.

Такий підхід щодо створення єдиного військового вищого навчального закладу узгоджується з метою зазначеною у Стратегії щодо централізованого управління сектором безпеки у мирний час, у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, та в особливий період, міжвідомчу координацію і взаємодію.

Орієнтиром роботи Академії повинно стати напрямок, згідно з яким більшість правоохоронних функцій, крім протидії злочинам проти основ національної безпеки, злочинам проти миру та безпеці людству, терористичній діяльності та протидії загрозам, які виникають під час гібридних війн, від спецслужб повинно перейти до правоохоронних органів.

В рамках реалізації та становлення Академії доцільно з метою забезпечення контррозвідувального режиму її життєдіяльності організувати процес навчання за межами міста Київ.

3. Якісне вдосконалення кадрової політики, системи стимулювання та соціального захисту науково-педагогічного та наукового складу, співробітників, спрямованої

на розвиток людського капіталу працівників Академії та підвищення їх зацікавленості в реалізації завдань, що стоять перед вищим військовим навчальним закладом.

1. Реалізація кадрової політики Академії, спрямувати на збереження і примноження кадрового потенціалу, із впровадженням оновлених підходів до формування кадрового складу.

2. Реалізацію програми розвитку традицій Академії, корпоративної культури, спрямованої на об'єднання всіх членів колективу навколо спільних цілей і завдань.

3. Фундаментом до прийняття кадрових рішень повинно стати:

- наявність досвіду роботи у відповідних державних установах, спеціальних службах України не менше 10 років за напрямком діяльності відповідного підрозділу (навчання у вищому закладі до зазначених термінів не враховувати);

- наявність наукового ступеня, вченого звання, але за напрямком спеціальностей, які сьогодні потребуватиме розбудова сучасного сектору безпеки.

Симбіоз практичного досвіду, а також досвіду наукової та науково-педагогічної діяльності створить бажаний ефект, у здійсненні спеціальної підготовки та перепідготовки, підвищення кваліфікації кадрів для оновлених спецслужб України. Академія не повинна бути місцем концентрації осіб, які перебували на керівних посадах, різного рівня, в органах сектору безпеки України та не здатних здійснювати науково-педагогічну та наукову діяльність, зокрема передавати набутий досвід новій генерації співробітників спецслужб та здійснювати фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

4. Крім того, з метою ефективного становлення Академії, слід:

- домогтися конкурентного рівня заробітної плати всіх категорій співробітників Академії при посиленні залежності її розміру від результатів роботи;

- забезпечення співробітників Академії житлом, насамперед, тих які є учасниками АТО, внесли суттєвий вклад у розвиток держави, у відповідності до чинного законодавства України;

- розробити програму розвитку співробітників Академії, що включає підготовку кадрового резерву керівників середньої та вищої ланки з метою створення системи мотивації діяльності за категоріями співробітників, довгострокового закріплення науково-педагогічного та наукового складу;

- сприяти підвищенню авторитету викладачів та науковців Академії.

5. Тестування особового складу Академії при прийнятті на роботу та, у подальшому, працюючих співробітників:

- на знання законодавства (професійний тест) метою професійного тесту є визначення рівня знань чинного законодавства;

- тестування загальних здібностей. Метою тестування загальних здібностей кандидата є виявлення його здатності аналізувати, обробляти та інтерпретувати великі масиви інформації за короткий час, знаходити причинні зв'язки між ними і робити правильні висновки. Перевірка загальних здібностей передбачає визначення рівня логічних, вербальних та математичних здібностей;

- тестування особистісних характеристик. Метою даного етапу тестування є виявлення рис, типів характеру, стилю поведінки кандидата, визначення його емоційного стану. У процесі проведення тестування відбувається оцінка професійної відповідності кандидата посаді, на яку він претендує. Результати тестування особистісних характеристик кандидата не впливають на його загальну оцінку після проходження всіх етапів тестування та повинен носити рекомендаційний характер;

- співбесіда, метою її проведення є оцінка професійних, морально-ділових і управлінсько-організаційних здібностей кандидата, необхідних для виконання службових обов'язків.

6. Сприяти підвищенню авторитету викладачів та науковців Академії, використовуючи систему почесних звань та нагород, членство в системі НАН і НАПрН, НАПН України, підтримуючи висунення на державні та інші премії роботи співробітників.

4. Розвиток продуктивності фундаментальних і прикладних досліджень, наукових напрямів і наукових шкіл.

Вже сьогодні робити те, про що інші думатимуть завтра.

В. Черчилль

Перспектива розвитку науки в Академії пов'язана з подальшим розвитком фундаментальних досліджень і специфікою прикладних дослідження, виходячи із завдань, які ставить перед Академією держава, у сфері забезпечення сектору безпеки якісним кадровим складом.

Академія повинна позиціонуватися як науковий центр, що забезпечує багатостороннє і масштабне вивчення та дослідження специфіки контррозвідувальної та розвідувальної діяльності; нейтралізації сепаратистських та екстремістських рухів і організацій; забезпеченні державної безпеки у сферах боротьби з терористичною діяльністю, економічної, інформа-

ційної, кібернетичної безпеки; захисті державної таємниці; інформаційно-аналітичної роботи, протидії злочинам проти основ національної безпеки України, злочинам проти миру та безпеки людства; терористичній діяльності.

Ми живемо в епоху гібридних загроз. Існують державні і недержавні суб'єкти, які кидають виклик країнам та їх окремим інститутам, які вони вважають загрозою, противником або конкурентом своїм інтересам і цілям. Спектр методів і видів діяльності широкий, в тому числі: вплив на інформацію; матеріально-технічну сферу: трубопроводи енергопостачання; економічний і торговий шантаж; підрив міжнародних інститутів, тим самим, роблячи існуючі правила взаємовідносин між державами та всередині держав неефективними. Зокрема, кіберпростір, і особливо технологія виборів, стала новою сферою для тих, хто бажає пригнічувати або втручатися в ключові процеси демократичного суспільства, щоб досягти своїх власних цілей.

Ми даємо гроші на науку не тому, що ми багаті.

Ми багаті тому, що даємо гроші на науку.

Рональд Рейган

З цією метою доцільно:

- сприяти формуванню загального і всебічного судження держави щодо гібридної війни, пов'язаних з нею стратегій та наслідків, що впливають з цього для політики безпеки, збройних сил тощо, об'єднуючи тим самим емпіричні дані з теорією війни і стратегії. Здійснювати наукові розвідки з метою допомоги державі та її органам розпізнати їх уразливість, аналізувати ризики, зрозуміти, як виявляти атаки на них, і створити їх можливості для підвищення стійкості всередині держави;

- акцентувати увагу на проведенні криміналістичних досліджень, у тому числі, комп'ютерної техніки, програмних продуктів, телекомунікаційного обладнання, систем зберігання даних, відеореєстраторів, мобільних телефонів і т.д. та супроводження навчального процесу, при викладанні навчальної дисципліни «Криміналістика»;

- створення в Академії лабораторії комп'ютерної криміналістики, з метою забезпечення навчального процесу, здійснення наукових досліджень у цій сфері, а також надання практичної допомоги відповідним підрозділам суб'єктів забезпечення національної безпеки України у забезпеченні інформаційної та кібернетичної безпеки та надання професійної допомоги в області розслідування комп'ютерних злочинів та інцидентів інформаційної безпеки, проведення комп'ютерних експертиз, а також через призму протидії загрозам під час протидії гібридній війні;

- з метою забезпечення власними науково-педагогічними та науковими кадрами вищої кваліфікації визначити в Статуті, затвердженим Указом Президента України відкриття в Академії спеціалізованих вчених рад з захисту дисертаційних досліджень на присудження наукового ступеня доктора наук та доктора філософії, присвоєння вчених звань: професора, старшого дослідника, доцента;

- розробити та впровадити систему оцінки наукової діяльності вчених Академії, що впливає на рівень оплати їх праці;

- створення умов для реалізації наукового потенціалу та підтримання системи заохочення обдарованих курсантів, студентів, слухачів та докторантів (аспірантів);

- почати впровадження сучасних форм організації наукової роботи, включаючи широке використання інституту постдоков;

- сформувати механізми консультаційної та матеріальної підтримки публікацій науковців Академії у провідних вітчизняних і зарубіжних журналах;

- створення наукових шкіл. Сприяти залученню обдарованої молоді до участі в наукових дослідженнях;

- розширити практику наукових стажувань вчених Академії у провідних вітчизняних та зарубіжних наукових вищих навчальних закладах, наукових установах, центрах.

5. Навчальний процес.

*Мистецтво навчання є мистецтво будити в юних
душах допитливість і потім задовольняти її.*

А. Франс

1. Привести структуру кафедр, інститутів, центрів Академії, у відповідність до сучасних вимог до якості та змісту навчального процесу та потреб сектору безпеки.

2. Забезпечити широке впровадження інформаційних технологій в діяльність Академії, навчальний та науковий процес.

3. Створити власний редакційно-видавничий комплекс з метою підтримки видавничої діяльності Академії.

4. Розробити та впровадити систему Intranet, що дозволить слухачам, курсантам (сту-

дентам) мати доступ до навчально-методичних матеріалів кафедр і навчальних дисциплін.

5. Створити на кафедрах Академії доступ до міжнародних електронних бібліотек та баз даних.

6. Впровадження в навчальний процес дисциплін на основі іноземних мов викладання.

7. Формування мультимедійної бази навчальних курсів.

8. Створення системи управління якістю підготовки фахівців та оцінювання результатів навчання, зокрема: удосконалення структури і змісту навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін; забезпечення належної якості вивчення іноземних мов, розвиток мережі сертифікованих центрів іноземних мов; формування системи ефективного моніторингу академічних досягнень суб'єктів навчання, якості освітніх програм підготовки.

9. Системне і постійне впровадження результатів наукових досліджень у навчальний процес, формування змісту освіти на засадах новітніх наукових і технологічних досягнень, широке застосування сумісництва науковців на педагогічних посадах і навпаки.

10. Впровадження електронних журналів результатів поточного та підсумкового контролю навчальних досягнень суб'єктів навчання з відповідним авторизованим доступом.

11. Запровадження автоматизованої реєстрації фактичного виконання обсягу навчального навантаження викладачами Академії.

12. Збільшення обсягів практичних, зокрема дослідницького характеру, посилення практичної підготовки.

13. Створення системи об'єктивного аналізу якості освітніх програм і академічних досягнень суб'єктів навчання.

14. Запровадження інтегрованої системи освіти, бойової і спеціальної підготовки персоналу у секторі безпеки із залученням викладачів, інструкторів із держав - членів НАТО і ЄС, формування нової культури безпеки зі збереженням за необхідності спеціалізації та індивідуалізації системи підготовки кадрів [2].

15. Інтенсифікацію участі співробітників Академії у міжнародних навчаннях, тренувальних місіях, тренінгах, освітніх програмах, консультаціях, стажуваннях та інших подібних заходах.

6. Антикоруційна діяльність.

6.1. У відповідності до ст.62 Закону України «Про запобігання корупції» розробити та впровадити комплекс правил, стандартів і процедур щодо виявлення, протидії та запобігання корупції у діяльності юридичної особи.

6.2. Передбачити у штатному розписі Академії та впровадити відповідно до ст.64 Закону України «Про запобігання корупції» посаду уповноваженого у порядку, передбаченому ухваленою антикорупційною програмою.

1. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» уведене в дію Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287. - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

2. Указ Президента України від 14 березня 2016 року №92/2016 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

3. Система підготовки кадрів для сил безпеки України: проблеми та перспективи розвитку: аналітична доп. / С.В. Сьомін, О.О. Резнікова; за заг. ред. В.П. Горбуліна. – К.: НІСД, 2016. – 50 с.

Chikhladze Koba

assistant professor, Department of law
and international relationships, Georgian
Technical University, Tbilisi, Georgia

NATIONAL SECURITY DILEMMA AND CHALLENGES

The provision of security is the most important aim for any independent state. The political philosopher Thomas Hobbs gave such great importance to the safety and the protection from the predictable threats that he considered them as a key reason for the government existence. Aristotle himself recognized the protection from the deprivation of life as the highest among other major goals of the politics [1, p. 5]. Nowadays, security is one of the main issues in International Relations.

The term "national security" was most frequently used in American politics after the Second World War, whereas in the early 90s, after the dissolution of the Soviet Union, increased regional and local conflicts, along with the rise of weapons of mass destruction (atomic, chemical and biological weapons) have caused the appearance of new threats on the horizon. The security issue is closely linked with national interests, because with the slogan for protection of "national interests" the states can strengthen their borders against foreign countries, reinforce cooperation